

Konjunkturbildet

3/2002

Bedre utvikling internasjonalt

Ny informasjon siden forrige konjunkturbilde 27. februar underbygger inntrykket av at den økonomiske veksten **internasjonalt** er på vei opp etter en svak utvikling gjennom store deler av fjoråret. Det er særlig for USA at utsiktene synes å ha blitt markert bedre. Reviderte nasjonalregnskapstall for USA viser at veksten mot slutten av fjoråret var klart sterkere enn tidligere anslått. Flere institusjoner har oppjustert sine vekstanslag for 2002 betydelig. For euroområdet og Japan er anslagene om lag uendret de siste månedene, etter betydelige nedjusteringer gjennom fjoråret.

Vekst i fastlandsøkonomien

Også i **norsk økonomi** er veksten i ferd med å ta seg opp. Det er særlig husholdningenes etterspørsel som nå ser ut til å øke. Veksten i varekonsumet har tatt seg klart opp siden i fjor høst, og boligprisene har fortsatt å øke. Sysselsettingen ser igjen ut til å øke og reallønnsveksten ligger an til å bli svært høy i år, noe som tilsier fortsatt oppgang i det private konsumet framover. På den annen side har igangsettingen av både boliger og driftsbygg vist en svak utvikling de siste månedene, til tross for en viss sesongjustert oppgang i januar. Industriproduksjonen falt i februar, og trenden i industriproduksjonen er svak.

Økt sysselsetting og lavere ledighet

Det er nå tegn til en viss bedring i **arbeidsmarkedet**. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) viser en oppgang i antall sysselsatte personer de siste månedene, mens arbeidsledigheten har falt sesongjustert fra 3,8 pst. i 4. kvartal til 3,5 pst. i tremånedersperioden fram til februar. Den registrerte ledigheten ved arbeidskontorene har vært relativt stabil siden november i fjor. Antall ledige stillinger annonsert i media, som falt kraftig gjennom fjoråret, har tatt seg noe opp siden nyttår. I **lønnsoppgjørene** er det den siste uken oppnådd enighet i flere av forhandlingsområdene i privat sektor. Det anbefalte forslaget mellom TBL og Fellesforbundet peker i retning av en årslønnsvekst på om lag 5 pst. i verkstedindustrien i år. Innenfor byggfagene og Handel og kontor innebærer de framforhandlede forslagene en årslønnsvekst på henholdsvis i overkant av 5 pst. og 4,8 pst.

Lav konsumprisvekst

Tolv månedersveksten i **konsumprisene** var 1,0 pst. i mars, opp fra 0,8 pst. i februar. Den økte prisveksten skyldes først og fremst økte klespriser, bensin og husleie, mens lavere priser på elektrisitet og bidro i motsatt retning. Justert for avgiftsendringer og utenom energivarer var tolv månedersveksten 2,6 pst. i mars, mot 2,1 pst. måneden før.

Høy oljepris

Oljeprisen har tatt seg markert opp de siste ukene, og de siste dagene er Brent Blend omsatt til vel 220 kroner pr. fat. Oppgangen i oljeprisen må bl.a. ses i sammenheng med økt etterspørsel etter bensin i USA og urolighetene i Midtøsten.

Sterkere kronekurs

Norges Bank holdt styringsrenten uendret på hovedstyremøtet 10. april. Med uendret rente er det, slik Norges Bank ser det, like sannsynlig at inflasjonen på to års sikt blir lavere enn 2½ pst. som at den blir høyere. Tremåneders pengemarkedsrente har ligget stabilt rundt 6,7 pst. den siste måneden. **Industriens effektive kronekurs** har styrket markert siden sommeren 2000, og er nå tilbake på om lag samme nivå som på midten av 1990-tallet. Siden nyttår har kronekursen styrket seg med 3,5 pst.

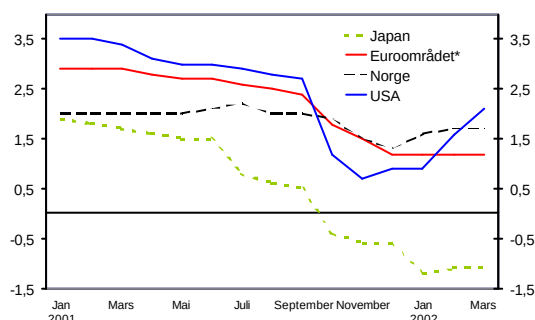
Tabell 1 Nøkkeltall for norsk økonomi. Prosentvis volumendring fra året før (om ikke annet er angitt). Anslag

	2001	Finansdep. 2002	Norges Bank 2002	SSB 2002	OECD 2002
Privat konsum	2,2	2,7	3½	3,0	2,8
Offentlig konsum	1,5	1,5	2	1,7	2,2
Bruttoinvesteringer i fast kapital, Fastlands-Norge	-2,7	0,8	-¼	-0,2	..
Oljeinvesteringer	-3,1	-2,3	2½	-3,8	..
Fastlands-Norges etterspørsel	1,1	1,7	2¼	2,1	..
Eksport	5,3	3,8	¼	3,7	1,9
- Herav: Råolje og naturgass	7,3	8,3	0	5,4	..
Tradisjonelle varer	3,0	1,4	-½	2,1	..
Import	0,3	1,9	2¼	3,7	1,0
- Herav: Tradisjonelle varer	3,1	2,0	2¼	3,5	..
Bruttonasjonalprodukt	1,4	2,7	1¼	2,3	2,1
- Herav: Fastlands-Norge	1,0	1,6	1¼	1,6	1,2
Konsumprisindeksen	3,0	1,5	1¼	1,1	1,7 ¹⁾
Årslønn	4,9	4¼	5	4,3	..
Sysselsatte personer	0,4	0,3	½	0,4	..
AKU-ledighet, pst. av arbeidsstyrken	3,6	3,6	3¾	3,8	3,7
Driftsbalanse, mrd. kroner	217,7	159,4	130	170,9	..

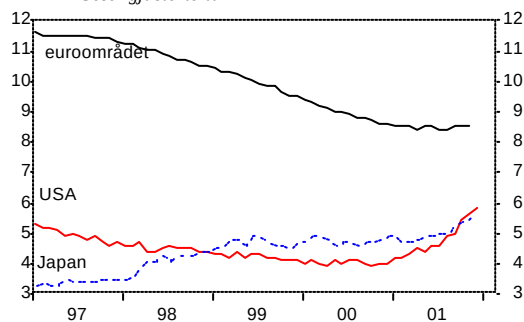
1) Deflator for privat konsum.

Kilder: Norges Bank (Inflasjonsrapport 1/2002), OECD (Economic Outlook 70, desember 2001), Statistisk sentralbyrå (Økonomiske analyser 1/02) og Finansdepartementet (St.prp. nr.1 Tillegg nr. 4 (2001-2002)).

2. Internasjonal økonomi

Figur 1 BNP-anslag for 2002 gitt på ulike tidspunkt. Prosentvis vekst fra året før

Kilde: Consensus Forecast mars 2002

Figur 2 Arbeidsledighet som prosent av arbeidsstyrken (ILO). Sesongjusterte tall

Kilde: EcoWin.

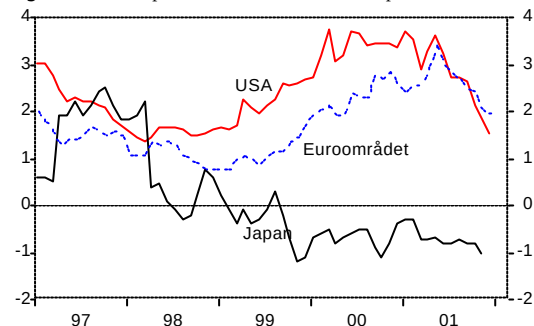
Det er klare tegn til et konjunkturomslag i USA, som gir økt optimisme for en ny oppgang i internasjonal økonomi. OECDs ledende indikator for hele OECD-området steg ytterligere i februar. Indikatoren har steget kontinuerlig siden oktober 2001 og er nå på samme nivå som i januar i fjor. Det var imidlertid et svakt fall i indikatorene for både Tyskland og Japan.

Anslag samlet inn av **Consensus Forecasts** viser at utsiktene for amerikansk økonomi anses å ha tatt seg ytterligere opp den siste måneden. Det gjennomsnittlige BNP-anslaget for 2002 for USA ble i mars oppjustert med 0,5 prosentpoeng til 2,1 pst. Siden november 2001 har anslaget blitt oppjustert med 1,4 prosentpoeng. For euroområdet og Japan er anslagene tilnærmet uendret på henholdsvis 1,2 pst. og -1,1 pst.

Ny statistikk underbygger bildet av en sterkere økonomisk utvikling i **USA**. BNP-veksten i 4. kvartal er oppjustert fra 1,4 til 1,7 pst., i første rekke som følge av en høyere nettoeksport av tjenester enn tidligere anslått. Etter å ha avtatt i 18 måneder på rad steg industriproduksjonen i februar for andre måned på rad. Også husholdningenes vurderinger av dagens situasjon og forventningene til den økonomiske utviklingen har tatt seg markert opp. Arbeidsmarkedet synes å ha stabilisert seg de siste månedene. Sysselsettingen var i mars tilnærmet uendret, etter flere måneder med nedgang. Arbeidsledigheten steg fra 5,5 pst. i februar til 5,7 pst. i mars, men har vært relativt stabil de siste månedene. Tolvmånedersveksten i konsumprisene var i februar uendret på 1,1 pst. Målt utenom energi og mat var prisveksten uendret på 2,6 pst.

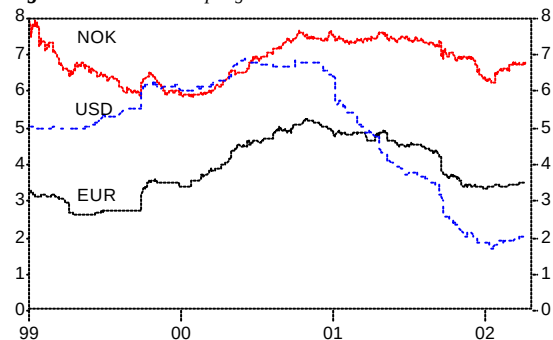
Også i **euroområdet** er det tegn til at den økonomiske veksten har tatt seg opp. Ulike indikatorer tyder likevel på at utviklingen i Tyskland fortsatt er svakere enn i de øvrige landene. Innkjøpschefenes indeks for aktiviteten i industrien i euroområdet steg i mars for tredje måned på rad, og i de tre største økonomiene er det vekst i industriproduksjonen. Også den tyske Ifo-indeksen for aktiviteten i industrien viste en klar økning i mars, og er nå tilbake på nivåene fra før 11. september i fjor. Det er imidlertid fortsatt få tegn til oppsving i det private konsumet i euroområdet. Tolvmånedersveksten i detaljhandelen var 0,7 pst. i januar, mot en vekst på 0,5 pst. i desember. Etter en svak bedring i februar var forventningsindikatoren for husholdningene uendret i mars, på samme nivå som i september 2001. Arbeidsledigheten i området sett under ett var i februar uendret på 8,4 pst. for tredje måned på rad. Ifølge foreløpige

Figur 3 Konsumpriser. Tolv månedersvekst i prosent

Kilde: EcoWin.

Figur 4 Tremåneders pengemarkedsrenter. Prosent

Kilde: EcoWin

anslag steg tolv månedersveksten i konsumprisene fra 2,4 pst. i februar til 2,5 pst. i mars.

Den økonomiske utviklingen i **Japan** har også bedret seg noe de siste månedene. Produksjonen i industrien steg i februar med 1,3 pst. Produksjonen var imidlertid fortsatt vel 11 pst. lavere enn i samme måned året før. Det private konsumet utvikler seg fortsatt svært svakt, bl.a. som følge av den negative utviklingen i disponibel realinntekt og i arbeidsmarkedet. Yrkesfrekvensen har falt ytterligere i februar, mens arbeidsledigheten var uendret på 5,3 pst. Tolv månedersveksten i konsumprisene har vært negativ siden oktober 1999, og var i februar -1,6 pst.

Den økonomiske utviklingen i **Sverige** har bedret seg ytterligere. Optimismen har fortsatt å øke i husholdningssektoren, og forventningene om den framtidige utviklingen er nå på sitt høyeste nivå siden januar i fjor. Også i industrien er det tegn til økt optimisme, og i mars steg industribarometeret for tredje måned på rad. Produksjonsveksten er imidlertid fortsatt moderat. Den sesongjusterte sysselsettingen falt i februar, for andre måned på rad. Arbeidsledigheten var i februar 4,0 pst., mot 4,2 pst. i februar i fjor. Tolv månedersveksten i konsumprisene avtok i februar til 2,8 pst., fra 2,9 pst. i januar. Utenom husholdningenes renteutgifter til egen bolig og den direkte virkningen av endringer i avgifter avtok tolv månedersveksten fra 3,4 til 3,3 pst. Prisveksten er fortsatt klart høyere enn sentralbankens inflasjonsmål på 2 pst.

I **Storbritannia** var BNP sesongjustert uendret fra 3. til 4. kvartal ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall, etter ni års sammenhengende vekst. Både investeringene og nettoeksporten falt i 4. kvartal, mens det private konsumet økte. Etter en nedgang i desember og januar tok privat konsum seg opp igjen i februar. Detaljhandelen steg med 1,5 pst., den sterkeste veksten siden januar 2000. Aktiviteten i industrien steg i mars for andre måned på rad. Innkjøpssjefenes indeks for utviklingen i industrien er nå på det høyeste nivået siden februar 2001. Utviklingen i arbeidsmarkedet er fortsatt positiv. Den tremåneders gjennomsnittlige sesongjustert arbeidsledigheten har vært uendret på 5,1 pst. det siste halvåret. Tolv månedersveksten i konsumprisene målt utenom renteutgifter avtok fra 2,6 pst. i januar til 2,2 pst. i februar, i første rekke som følge av prisutviklingen på klær og sko. Tolv månedersveksten i den harmoniserte konsumprisindeksen avtok fra 1,6 til 1,5 pst.

Tabell 2 Internasjonale hovedtall. Prosentvis endring fra året før (om ikke annet er angitt)

	Bruttonasjonalprodukt					Konsumpriser					Arbeidsledighet (nivå) ¹⁾				
	2000	2001 CF ⁴⁾	2002			2000	2001 CF ⁴⁾	2002			2000	2001 OECD	2002		
			FIN ²⁾	OECD ³⁾	CF ⁴⁾			FIN ²⁾	OECD ³⁾ 5)	CF ⁴⁾			FIN ²⁾	OECD ³⁾	CF ⁴⁾
USA	4,1	1,2	1,2	0,7	2,1	3,4	2,8	2,4	1,0	1,4	4,0	4,8	6,0	6,2	5,8
Japan	1,5	-0,5	-0,8	-1,0	-1,1	-0,6	-0,7	-0,4	-1,5	-1,1	4,7	5,0	5,8	5,5	5,8
Storbritannia	2,9	2,4	1,5	1,7	2,0	2,9	2,1	2,4	2,3	2,1	5,5	5,1	5,5	5,3	3,5 ⁶⁾
Frankrike	3,4	2,0	1,6	1,6	1,4	1,7	1,6	1,5	1,4	1,5	9,5	8,9	9,4	9,4	9,2
Tyskland	3,0	0,6	1,0	1,0	0,8	1,9	2,5	1,7	1,0	1,6	7,5	7,5	7,9	8,1	
Sverige	3,6	1,4	1,5	1,6	1,6	1,3	2,6	2,1	3,0	2,1	4,7	4,1	4,3	4,5	-
Euroområdet	3,5	1,4	1,3	1,4	1,2	2,5	2,6	1,9	1,6	1,8	8,9	8,5	8,8	8,9	-
Norges handelspartner	3,6	1,4	1,3	1,4	1,5	2,3	2,6	2,1	1,9	1,9	6,2	6,0	6,3	6,4	-
Norge	2,3	1,0	2,7	2,1	1,7	3,1	3,0	1,5	1,7	1,4	3,4	3,5	3,6	3,7	-

1) I prosent av arbeidsstyrken. 2) Anslag i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001-2002). 3) Economic Outlook 70. 4) Consensus Forecast, mars 2002. 5) Anslag på prisdeflatoren for privat konsum. 6) Definisjonen på arbeidsledigheten avviker.

3. Finansmarkedene

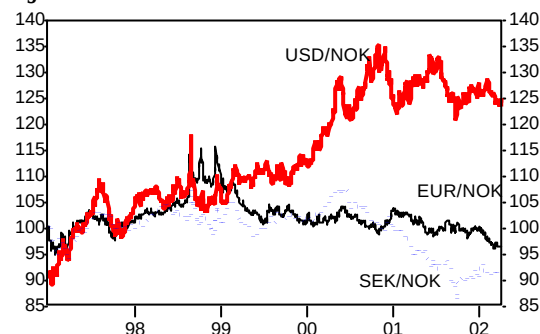
Tabell 3 Renteanslag for 3-måneders renter. Prosent

	Juni 2002			Mars 2003		
	Norge	Euro	USA	Norge	Euro	USA
Terminkurve ¹⁾	6,7	3,6	2,4	6,8	4,4	4,2
Consensus ²⁾	6,6	3,4	2,0	6,5	3,9	3,2

- 1) Implisitte renteforventninger pr. 4. april basert på terminkurven for swaprenter ved inngangen av juni 2002 og mars 2003.
2) Consensus-anslaget for juni 2002 og mars 2003 er punktanslag ved utgangen av måneden. For USA anslås statscertifikatrenter.

Kilde: Bloomberg og Consensus Economics

Figur 5 Valutakurser. Indeks 1997=100

Kilde: EcoWin

Norges **Bank** holdt styringsrenten uendret på 6,5 pst. på hovedstyremøtet 10. april. Banken opprettholdt samtidig sin vurdering av risikobildet fremover, og uttrykte at det med uendret rente framover er like sannsynlig at inflasjonen på to års sikt blir høyere enn 2½ pst. som at den blir lavere. **Tremåneders pengemarkedsrente** har ligget stabilt rundt 6,7 pst. siden forrige konjunkturbilde 27. februar. Forventningene til renteutviklingen framover har imidlertid trukket opp den siste tiden. Prisingen i pengemarkedet tyder nå på forventninger om at Norges Bank hever styringsrenten med ¼ prosentpoeng gjennom andre halvår i år. Tremåneders pengemarkedsrente i Norge er 3,4 prosentpoeng høyere enn i euroområdet og 4,7 prosentpoeng høyere enn i USA.

Tremåneders pengemarkedsrente i **euroområdet** har ligget stabil på 3,4 pst. siden november i fjor. Prisingen i pengemarkedet tyder på forventninger om at styringsrenten vil bli satt opp mot slutten av inneværende år. I **USA** har pengemarkedsrenten steget noe siden midten av januar, til 2,0 pst. Markedet forventer at rentene blir justert opp gjennom andre halvår i år.

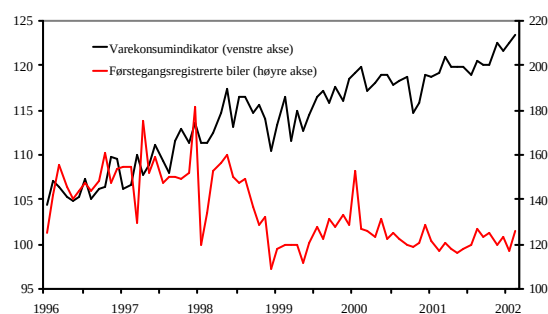
Renten på norske **tiårs statsobligasjoner** har steget noe siden forrige konjunkturbilde, til 6,7 pst. Renten på tilsvarende tyske papirer har trukket om lag tilsvarende opp. Rentedifferansen mellom norske og tyske tiårs statsobligasjoner er dermed om lag uendret på i underkant av 1,4 prosentpoeng. Renten på amerikanske tiårs statsobligasjoner har også trukket oppover den siste måneden og er nå 5,3 pst.

Industriens effektive kronekurs har styrket seg med om lag 3,5 pst. siden årsskiftet. Mot euro har kronekursen styrket seg med om lag 4 pst. i denne perioden, til sitt sterkeste nivå siden euroens introduksjon januar 1999. Styrkingen av kronekursen må ses i sammenheng med en høy oljepris og forventninger om vedvarende høy rentedifferanse mot utlandet. Industriens effektive kronekurs er nå tilbake på om lag samme nivå som på midten av 1990-tallet. Eurokursen har holdt seg svak mot amerikanske dollar og er nå 0,87.

Aksjemarkedet i Norge har tatt seg opp de siste ukene. Hovedindeksen ved Oslo Børs har steget med rundt 5 pst. hittil i år. I USA har den teknologitunge Nasdaq-indeksen og den bredere S&P500-indeksen falt med henholdsvis om lag 12 og 3 pst. i samme periode.

4. Norsk økonomi

Figur 6 Varekonsum og førstegangsregistrering av biler. Sesongjusterte tall. Indeks 1995=100 og 1000 biler (årsnivå)

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

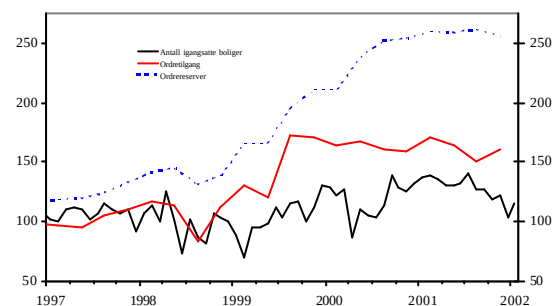
Husholdningene

Ifølge varekonsumindeksen fortsatte oppgangen i husholdningenes **varekonsum** i februar i år. Detaljomsetningsvolumet utenom biler og bensin var sesongjustert om lag uendret fra januar til februar, mens førstegangsregistreringen av personbiler økte. Førstegangsregistreringen av personbiler var sesongjustert om lag uendret fra februar til mars.

Igangsettingen av boliger økte noe sesongjustert fra desember til januar. Dersom en ser de siste månedene under ett har det imidlertid vært en klar nedgang, og igangsettingen i januar var klart lavere enn gjennomsnittet for andre halvår i fjor. Ordresituasjonen og utviklingen i boligprisene kan tyde på at boligbyggingen vil ta seg noe opp igjen i månedene framover.

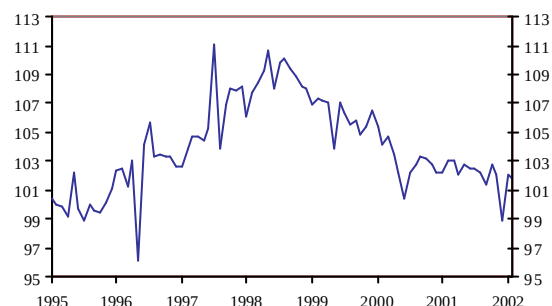
Prisene på brukte boliger fortsatte å øke sesongjustert i mars ifølge Eiendomsmeglerbransjens boligprisindeks. Sammenliknet med samme måned i fjor har boligprisene økt med 11 pst. Prisveksten på leiligheter har vært klart sterkere enn prisveksten på eneboliger og delte boliger i denne perioden.

Figur 7 Boliger. Igangsetting, ordretilgang og ordreserver

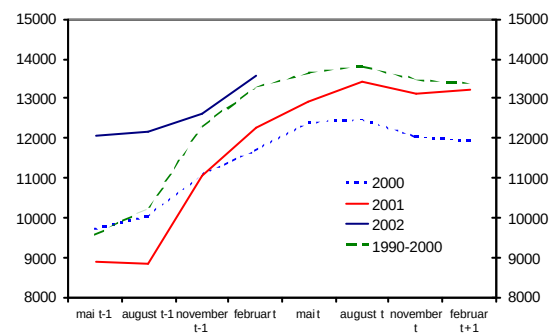
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 8 Produksjonsindeks industri og tradisjonelt bergverk. Sesongjustert. Indeks 1995=100

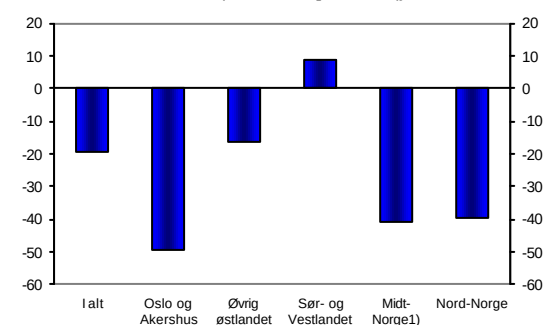
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 9 Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill. 1997-kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 10 Igangsetting av driftsbygg etter region hittil i år. Prosentvis vekst fra samme periode i fjor

1) Møre og Romsdal, Sør- og Nord-Trøndelag.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Kredittveksten (K2) til husholdningene holdt seg om lag uendret fra januar til februar i år. Målt ved tolv månedersveksten var husholdningenes kredittvekst 11,3 pst. i februar. Husholdningenes kredittvekst har nå holdt seg over 10 pst. siden april 2000. Den høye kredittveksten må ses i sammenheng med økende priser og høy omsetning i boligmarkedet.

Bedriftene i Fastlands-Norge

Ifølge produksjonsindeksen falt **industriproduksjonen** sesongjustert med 0,2 pst. fra januar til februar, etter en økning i januar. Nedgangen skyldes først og fremst lavere produksjon innenfor nærings- og nytelsesmiddelindustrien

Produksjonen i de **tradisjonelt utekonkurrerende næringene** har utviklet seg svakt over lengre tid, bl.a. som følge av tilbakegang innenfor metaller og treforedling. Alt i alt er produksjonen innenfor de tradisjonelt utekonkurrerende næringene redusert med 2,0 pst. sammenliknet med januar og februar i fjor, mens den samlede industriproduksjonen er redusert med 0,7 pst.

Investeringsstillingen for 1. kvartal i år kan tyde på at **investeringene** innenfor både industri og bergverk og elforsyning kan utvikle seg svakere enn anslått i forrige telling. Innenfor elforsyning er investeringsanslaget kraftig nedjustert fra forrige telling, noe som skyldes at et større prosjekt er skrinlagt, mens et annet stort prosjekt er utsatt.

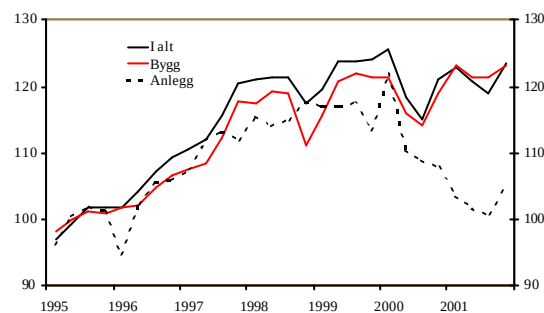
Ifølge produksjonsindeksen for bygg og anlegg økte den samlede **produksjonen i bygge- og anleggsnæringen** sesongjustert med 3,8 pst. fra 3. til 4. kvartal i fjor. Innenfor anlegg økte produksjonen med 4,4 pst. i 4. kvartal, etter å ha avtatt markert fem kvartaler på rad. Produksjonen innenfor bygg økte sesongjustert med 1,4 pst. i 4. kvartal, og ligger nå på et relativt høyt nivå. Rehabilitering av bygg bidro til oppgangen i 4. kvartal, mens produksjonen av nybygg bidro negativt.

Den samlede **igangsettingen av boliger og driftsbygg** tok seg klart opp i januar, etter en markert nedgang de siste månedene. Oppgangen i januar skyldes først og fremst økt igangsetting av driftsbygg. Den gjennomsnittlige igangsettingen av boliger og driftsbygg de siste 3 månedene er vel 10 pst. lavere enn gjennomsnittet for 2001.

Ordretilgangen innenfor bygg og anlegg falt sesongjustert med 4,5 pst. fra 3. til 4. kvartal i fjor, etter nedgang også kvartalet før. Veksten var sterkest innenfor boligbygg, mens det var nedgang for andre bygg. Tilgangen av nye ordre innenfor anlegg var om lag uendret fra 3. til 4. kvartal, etter en markert oppgang de siste kvartalene. Nivået er nå nesten oppe på samme høye nivå som midt på 1990-tallet. De samlede **ordreserverne** innenfor bygg og anlegg økte sesongjustert med 1,8 pst. fra 3. til 4. kvartal, først og fremst som følge av økte reserver av bygg. De samlede ordreserverne i bygge- og anleggsnæringen var ved utgangen av fjoråret knapt 10 pst. høyere enn på samme tid året før.

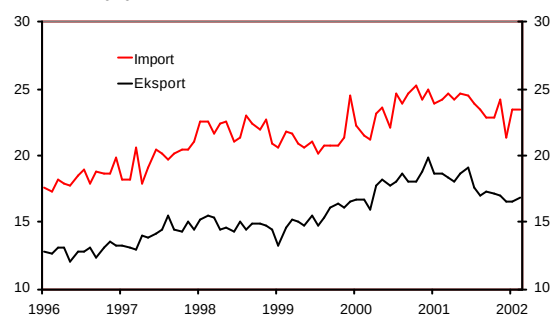
De første 12 ukene i år var **elektrisitetsproduksjonen** ifølge Nordpools korttidsstatistikk 4,0 pst. lavere enn i samme periode i fjor, mens det samlede elektrisitetsforbruket er 8,2 pst. lavere. Forbruket innenfor kraftintensiv industri og elektrokjeler har falt med henholdsvis 8,2 og 13,2 pst. Det alminnelige forbruket er hittil i år redusert med 8,3 pst. sammenliknet med samme periode i fjor, bl.a. som følge av mild vinter. Temperaturkorrigert er nedgangen innen alminnelig forbruk 2,2 pst.

Figur 11 Produksjonsindeks bygg og anlegg. Sesongjustert.
Indeks 1995=100

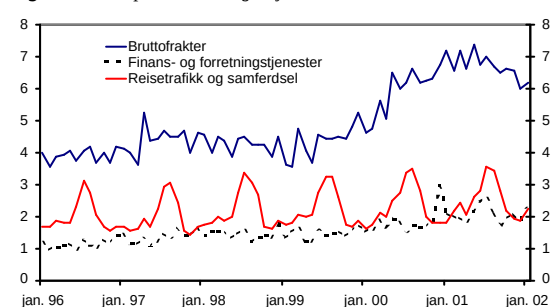
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 12 Eksport og import andre varer, sesongjustert., mrd. kroner

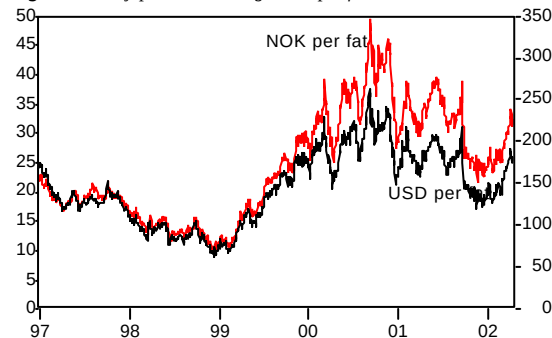
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 13, Eksport av utvalgte tjenester. Mrd. kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå og EcoWin.

Figur 14 Oljepriser. USD og NOK pr. fat

Kilde: EcoWin.

Utenriksøkonomien

Den sesongjusterte **eksportverdien** av tradisjonelle varer steg med 2 pst. fra januar til februar, men trenden er stadig negativ. Eksporten av maskiner og andre ferdigvarer bidro til oppgangen i februar, mens eksporten av varer fra prosessindustrien, som metaller og kjemiske råvarer, trakk ned.

Den svake utviklingen i eksporten til våre fire viktigste **handelspartnere**, Sverige, Tyskland, Storbritannia og USA, fortsatte i februar. Eksporten til de øvrige EU-landene og Asia har utviklet seg betydelig bedre.

Metallprisene i spotmarkedet falt markert fram til november i fjor, men har siden steget drøyt 10 pst. Prisutviklingen på norsk metalleksport ligger typisk 3-6 måneder etter utviklingen i spotprisen på verdensmarkedet. Oppgangen i spotprisen kan dermed tilsi noe høyere eksportpriser på metalleksporten framover.

Den sesongjusterte **importverdien** av tradisjonelle varer var uendret fra januar til februar. Det har vært store svingninger i importverdien de siste månedene, bl.a. på grunn av to store fly i november. Justert for disse flyene er trenden for total importverdi svakt positiv. Importverdien er hittil i år 1 pst. lavere enn i samme periode i fjor.

Importen av **ferdigvarer** utviklet seg svakt i fjor høst. Særlig var importen av industrimaskiner svak. Så langt i år har importen av ferdigvarer steget noe sammenlignet med i fjor, mens importen av råvarer og halvfabrikata har falt med 3 pst. Dette fallet skyldes bl.a. lavere import av malmer og energivarer.

Driftsbalansen overfor utlandet viste et overskudd på 17,2 mrd. kroner i januar, som er om lag på samme nivå som gjennomsnittet for andre halvår i fjor, men 7 mrd. kroner lavere enn i januar 2001. Nedgangen sammenliknet med januar i fjor skyldes lavere eksportverdi, både av petroleumprodukter og av andre varer. I tillegg har eksporten av skipsfartstjenester falt med nesten 1 mrd. kroner. På den annen side har eksporten av andre tjenester, herunder reisetrafikk, samferdsel og finans- og forretningstjenester steget meget sterkt det siste året. Underskuddet på rente- og stønadsbalansen er beregnet til 0,4 mrd. kroner i januar, mot et gjennomsnittlig månedlig underskudd på 1,8 mrd. kroner i fjor.

Oljemarkedet

Gjennomsnittlig **oljepris** hittil i år er på 192 kroner eller 21,6 USD pr. fat. Den 9. april var oljeprisen 220 kroner eller 26,0 USD pr. fat. Oljeprisen har tatt seg markert opp de siste ukene, bl.a. som følge av sterk etterspørsel etter bensin i USA og uroligheter i Midtøsten.

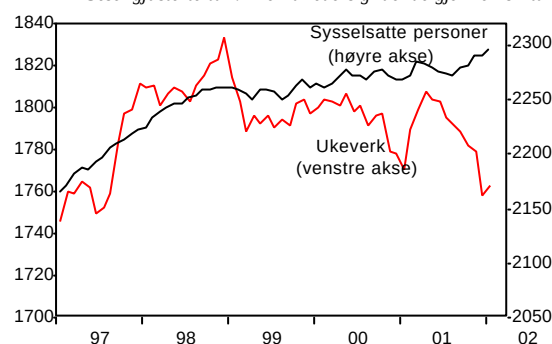
Før nyttår vedtok **OPEC** å redusere sine produksjonskvoter med 1,5 mill fat pr. dag fra og med januar. I tillegg har også enkelte land utenfor OPEC – herunder Norge – innført produksjonsbegrensninger fra og med januar. Ifølge det internasjonale energibyrået (IEA) ble OPECs produksjon redusert med 390 000 fat pr. dag fra januar til februar. Oljeproduksjonen i OPEC er den laveste på ti år, men likevel 740 000 fat pr. dag over den vedtatte kvoten. I samme periode har land utenfor OPEC økt sin produksjon slik at den globale produksjonen er redusert med 320 000 fat pr. dag.

De amerikanske **råoljelagrene** økte med 6,1 mill. fat i uke 13, og er nå på 325,1 mill. fat. Oljelagrene er 7,2 pst. høyere enn samme tid i fjor.

Samlet produksjon av petroleum utgjorde i 2001 251,4 mill SM³ o.e., noe som er om lag 3,4 pst. høyere enn produksjonen i 2000. I januar i år ble det produsert 22,7 mill. SM³ o.e. Av dette var rundt 15,2 mill SM³ o.e. olje, 6,0 mill SM³ o.e. gass og 1,5 mill SM³ o.e. NGL og kondensat. **Eksportverdien av olje og gass** var i februar på 21,1 mrd. kroner, mot 23,5 mrd. kroner i februar 2001.

SSBs investeringstelling for petroleumsvirksomheten viser en vekst i **investeringene** på 1,5 pst i 2002, når en justerer for hvordan tellingen har truffet i tidligere år. Det er investering i felt i drift og i landvirksomhet som forventes å øke i 2002. For feltutbygging, letevirksomhet og rørtransport ventes det derimot en investeringsnedgang i 2002.

Figur 15 Antall sysselsatte personer og utførte ukeverk i 1000.
Sesongjusterte tall. Tremåneders glidende gjennomsnitt

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsmarkedet

Ifølge sesongjusterte tall fra Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) økte sysselsettingen med 15 000 personer fra perioden september-november til perioden desember-februar, og ligger nå 28 000 personer høyere enn i tilsvarende periode ett år tidligere. Som følge av usikkerheten rundt de sesongjusterte tallene, må en være noe varsom med å legge for stor vekt på størrelsen på sysselsetningsøkningen den siste tremånedersperioden.

Arbeidsstyrken økte sesongjustert med 8000 personer den siste tremånedersperioden, og ligger nå 26 000 personer høyere enn i tilsvarende periode ett år tidligere.

AKU-ledigheten utgjorde i den siste tremånedersperioden fram til februar i år 3,5 pst. av arbeidsstyrken, 0,4 prosentpoeng lavere enn i forrige tremånedersperiode. AKU-ledigheten er nå på om lag samme nivå som i tilsvarende periode i fjor.

Tall fra Aetat tyder på at den **registrerte ledigheten** har vært stabil de siste månedene, etter å økt gjennom høsten i fjor. Ved utgangen av mars var det registrert 70 700 helt ledige, tilsvarende 3,0 pst. av arbeidsstyrken. Det er en økning på 8900 personer siden mars 2001. Økningen i forhold til ett år tidligere er imidlertid trolig noe overvurdert fordi ledighetstallet for mars i år er oppdatert en uke tidligere enn i fjor, og fordi ledigheten normalt avtar på denne tiden av året.

Sett i forhold til mars i fjor har ledigheten økt innen flere tjenesteytende yrker, mens det har vært en nedgang i ledigheten innen industriarbeid. Det er spesielt i Oslo og Akershus at ledigheten har steget det siste året.

Det var registrert 11 200 personer på ordinære arbeidsmarkedstiltak i mars, 3000 færre enn i mars 2001.

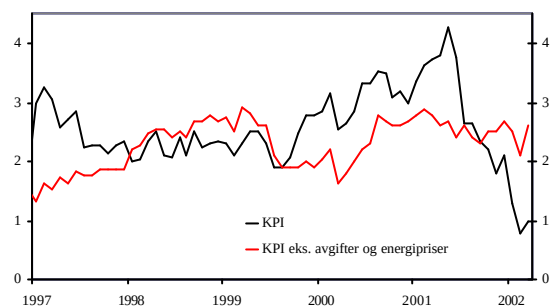
Tilgangen av **ledige stillinger** annonsert i media, som falt kraftig mot slutten av fjoråret, ser ut til å ha tatt seg opp etter nyttår. Både i februar og mars i år ble det registrert 10 pst. færre ledige stillinger annonsert i media sammenliknet med samme periode ett år tidligere. Dette er en langt mindre nedgang enn mot slutten av fjoråret.

Pris og lønn

Tolvmånedersveksten i **konsumprisene** var 1,0 pst. i mars, opp fra 0,8 pst. i februar. Den økte prisveksten skyldes først og fremst prisutviklingen på bensin, klær og husleie. Justert for avgiftsendringer og utenom energivarer var tolvånedersveksten 2,6 pst. i mars, mot 2,1 pst. måneden før.

Energivarene trekker samlet sett ned prisveksten, og utenom energivarer har konsumprisene steget med 1,3 pst. det siste året. **Elektrisitetsprisene** falt med 7,0 pst. fra februar til mars, mot en oppgang på 3,1 pst. i samme periode i fjor. Prisutviklingen på elektrisitet bidro dermed til å trekke ned tolvånedersveksten i konsumprisene fra

Figur 17 Konsumpriser (KPI). Tolvmånedersvekst i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

februar til mars. Fra februar til mars i år steg **bensinprisene** med 2,5 pst. Sammenliknet med mars i fjor har likevel bensinprisene avtatt med 7,4 pst.

Klesprisene steg med 4,0 pst. fra februar til mars i år, mot en vekst på 0,5 pst. i samme periode i fjor. Klesprisene bidro dermed til å trekke opp prisveksten i mars. Sammenliknet med mars i fjor har imidlertid klesprisene falt med 3,9 pst.

Både beregnet og betalt **husleie** trakk opp tolvånedersveksten fra februar til mars. Fallet i elektrisitetsprisene fører likevel til at prisutviklingen for varegruppen *bolig, lys og brensel* bidro til å trekke prisveksten ned fra februar til mars. Prisutviklingen på audiovisuelt utstyr bidro til å øke tolvånedersveksten i mars.

Den norske **harmoniserte konsumprisindeksen** steg med 0,4 pst. fra mars i fjor til mars i år, det samme som i februar. Tall for EØS-området viser en tolvånedersvekst på 2,3 pst. i februar, ned fra 2,5 pst. i januar.

I **lønnsoppgjørene** er det den siste uken oppnådd enighet i flere av forhandlingsområdene i privat sektor. Det anbefalte meklingsforslaget etter meklingen mellom TBL og Fellesforbundet innebærer et generelt tillegg på 2,75 kroner og et offshoretillegg på 6 kroner. Forslaget vil ifølge NHO gi en årslønnsvekst på 5 pst. i verkstedindustrien. BNL og Fellesforbundet har også kommet til enighet innen byggfagene om et generelt tillegg på 2,75 kroner pr. time, samt en gradvis økning av minstelønnsatsen. Ifølge BNL innebærer avtalen en årslønnsvekst i overkant av 5 pst. I Handel og kontor i HSH-området er det oppnådd enighet om et generelt tillegg på 3 kroner pr. time og et lavtlønnstillegg på ytterligere 2 kroner. Ifølge HSH vil oppgjøret gi en årslønnsvekst på 4,8 pst.

I NAVO-området har NAVO og LO/YS i de sentrale forhandlingene blitt enige om et generelt tillegg på 2,75 kr. pr. time. Avtalen omfatter ikke helseforetakene. Forhandlingene på sentralt nivå etterfølges av lokale forhandlinger som skal slutføres innen utgangen av april.